

विद्यापीठे, मन्त्रीय विद्यापीठे, येथील मान्य
शैक्षणिक संस्था यांनी प्रदान केलेल्या
पदव्या/पदविका सामग्री

महाराष्ट्र शासन

उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग

शासन निर्णय क्र. सामक १०९१/१३४/मशि-४

मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई - ४०० ०३२.

दिनांक :- १४ जून १९९९

- व्याख्या:- १. शासन निर्णय, पॉलिटीकल अन्ड सर्विस डिपार्टमेंट क्र. ३०६/९६
दिनांक ४.११.१९५०.
२. शासन निर्णय, शिक्षण व समाज कल्याण विभाग क्र. पीएनई
१९६२/२०८४८-सी, दिनांक १९.५.१९६४.
३. शासन निर्णय, शिक्षण व समाज कल्याण विभाग क्र. एसएसएन
३२६४/ई, दिनांक १९.३.१९६६.
४. शासन निर्णय, शिक्षण व समाज कल्याण विभाग क्र. एसएनई
१९६४/३२३२७ क्यू, दिनांक ६.४.१९७०.
५. शासन निर्णय, शिक्षण व समाज कल्याण विभाग क्र. एसएनई
१९७०/१६४४३ ऊ, दिनांक १६.४.१९७०.
६. शासन निर्णय, शिक्षण व समाज कल्याण विभाग क्र. एसएनई
१९७१/९८३१९-ऊ, दिनांक १.११.१९७१.
७. शासन निर्णय, शिक्षण विभाग क्र. युएससी १२७०/१०३८७६-
यू, दिनांक ७.१०.१९७३.
८. शासन निर्णय, शिक्षण व युवक सेवा विभाग क्र. एसएनई
१४७६/२१६४-अनुवीस-(१९०), दिनांक १०.१०.१९७६.
९. शासन निर्णय, शिक्षण व युवक सेवा विभाग, क्र. एसएनई
१४७०/२०६८२/अनुवीस-(१२४०), दिनांक ३०.१०.१९७६.
१०. शासन निर्णय, शिक्षण व युवक सेवा विभाग, क्र. एसएनई
१९६४/८८२७६-अनुवीस (७०), दिनांक ३०.११.१९७६.
११. शासन निर्णय, शिक्षण व युवक सेवा विभाग, क्र. एसएससी
१०७३/१२२४/२५, दिनांक ५.३.१९७७.
१२. शासन निर्णय, शिक्षण व युवक सेवा विभाग, क्र. एसएससी
२९७५/१४०५/२५, दिनांक १७.११.१९७७.
१३. शासन निर्णय, शिक्षण व युवक सेवा विभाग, क्र. एसकेई
१६७८/१६०५६८/(४०४३)/विशि-१, दिनांक १.१२.१९८०.

१४. शासन निर्णय, शिक्षण व युवक सेवा विभाग, क्र. एसटीसी २२८०/१६५९५९/(२०२/८०)/मशि-४, दिनांक ८.१.१९८२.
१५. शासन निर्णय, शिक्षण व युवक सेवा विभाग, क्र. एसएससी २९५९/७२०५२/(२५०३)/युनि-५, दिनांक १४.२.१९८३.
१६. शासन निर्णय, शिक्षण व युवक सेवा विभाग, क्र. एसएससी १०८२/१२४१२०/(५८३)/विशि-५, दिनांक १७.१.१९८४.
१७. शासन निर्णय, शिक्षण व युवक सेवा विभाग, क्र. एचएससी १०८५/१०४२६८/(९५६९)/उमाशि-१, दिनांक ८.४.१९८५.
१८. शासन निर्णय, शिक्षण व युवक सेवा विभाग, क्र. एचएससी १२८५/१२०४२/७९७८६/उमाशि-१, दिनांक ८.८.१९८५.
१९. शासन निर्णय, शिक्षण व युवक सेवा विभाग, क्र. युएसजी १०८५/११७१०५/(७९)/विशि-५, दिनांक २७.६.१९८६.
२०. शासन निर्णय, उच्च व तंत्र शिक्षण आणि सेवायोजन विभाग क्र. एसटीसी २२८२/८६०५०/(१९२/८७)/विशि-५, दि. ८.६.९२.
२१. शासन निर्णय, उच्च व तंत्र शिक्षण आणि सेवायोजन विभाग क्र. एचएसजी १०९२/५८८७८/(२०५)/विशि-२, दि. १९.११.९३.
२२. शासन निर्णय, उच्च व तंत्र शिक्षण आणि सेवायोजन विभाग क्र. एसएससी २०९३/२०९२८/(१३०)/मशि-४, दि. १२.१०.९४.
२३. शासन निर्णय, उच्च व तंत्र शिक्षण आणि सेवायोजन विभाग क्र. एचएससी १०९४/१९७२/(२९)/मशि-४, दि. १२.१०.१९९४.
२४. शासन निर्णय, उच्च व तंत्र शिक्षण आणि सेवायोजन विभाग क्र. एचएससी १०९५/२३८१३/(७९)/मशि-४, दि. ९.८.१९९५.
२५. शासन निर्णय, उच्च व तंत्र शिक्षण आणि सेवायोजन विभाग क्र. युएसजी २०९३/(४०१६)/विशि-४, दिनांक ७.१२.१९९५.
२६. शासन निर्णय, उच्च व तंत्र शिक्षण आणि सेवायोजन विभाग क्र. एससीएच १०९४/(१६२)/मशि-४, दिनांक १०.१.१९९६.

प्रस्तावना:- भारत सरकारने देशातील काही स्वीच्छिक हिंदी संस्थांच्या विविध परीक्षांना मान्यता दिली आहे. तसेच संस्कृत विश्वविद्यालयाच्या परीक्षांनाही मान्यता दिली आहे. राज्यातील विद्यापीठे व इतर राज्यातील विद्यापीठे यांनी प्रदान केलेल्या पदव्या/पदविकानाही मान्यता दिल्या आहेत. अशा पदवी/पदविका धारकाना समकक्षता देण्याचे वेळोवेळी शासनाने मान्य केले आहे असे पदवी/पदविका धारक राज्यातील निरनिराळ्या ठराविक पदावरच नेमणुकीसाठी पात्र धरण्याचा निर्णय झाला आहे. ते विचारांत घेऊन अशा सर्व पदवी/पदविका एकत्रित करण्याचा प्रश्न विचाराधीन होता.

शासन निर्णय:-संदर्भित शासन निर्णयान्वये, भारतातील ऐच्छिक हिंदी संस्था, ऐच्छिक संस्कृत संस्था, यांनी प्रदान केलेल्या परीक्षांना समकक्ष परीक्षांचा दर्जा, केवळ शासनाच्या सुचनेनुसार मान्य केला आहे. तसेच केंद्रीय किंवा राज्य विधी मंडळाने अधिनियमाद्वारे भारतातील विद्यापीठाने दिलेल्या पदवी/पदविका आणि संसदेने अधिनियमाद्वारे इतर शैक्षणिक संस्था स्थापित केलेल्या आहेत किंवा विद्यापीठ अनुदान आयोगाने घोषित केलेल्या मान्य विद्यापीठानी प्रदान केलेल्या पदवी/पदविकेना समकक्ष दर्जा देण्याची मान्यता या निर्णयाद्वारे देण्यांत येत आहे.

२. ज्या पदवी/पदविकेना समकक्षता दिलेली आहे त्या सोबतच्या विवरणपत्र 'अ' मध्ये देण्यांत आल्या आहेत.

३. विवरणपत्र 'अ' मध्ये दर्शविलेली समकक्षता ही खालील अटीवर राईल.

- ऐच्छिक हिंदी संस्थांच्या परीक्षांना दिलेली मान्यता ही समकक्ष म्हणून नभूद केलेल्या परीक्षेसाठी विहित केलेल्या हिंदीच्या दर्जा पुरतीच मर्यादित असेल. संपूर्ण पदवी परीक्षेच्या बरोबर त्यांना मान्यता मिळणार नाही.
- ही मान्यता फक्त दुय्यम शाळांतील हिंदी शिक्षकांच्या जागेवर नेमणूक करतेवेळी विचारात घेतली जाई व या प्रमाणे ई.आर.एस. पात्रता धारकांची हिंदी शिक्षकांच्या जागेवर नेमणूक करण्यास त्यांच्या हिंदी शिक्षकांची मंजूर केलेली घेतनश्रेणी द्यावी.
- तसेच संस्कृत पंडितांच्या संस्कृत परीक्षांची अर्हताधारक फक्त राज्यातील माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शाळांमध्ये तसेच विद्यापीठमध्ये फक्त संस्कृत शिक्षक म्हणून नियुक्ती करण्यासाठी व संस्कृत शिक्षकांना मिळणारी घेतनश्रेणीस पात्र ठरतील.

४. संदर्भित शासन निर्णयान्वये समकक्षता मान्यता देण्यापूर्वी त्यास सामान्य प्रशासन विभाग व वित्त विभागाची सहमती घेण्यात आली आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नव्वाने,

(म. अ. सरपोतदार)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन.

प्रति

- शिक्षण संचालक (उच्च शिक्षण), महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
- शिक्षण संचालक, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
- संचालक, तंत्र शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
- संचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

५. संचालक, समाजकल्याण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
६. संचालक, क्रिडा व युवक सेवा संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
७. सहसंचालक, उच्च शिक्षण, मुंबई, पुणे, नागपूर, औरंगाबाद, कोल्हापूर, अमरावती, जळगांव, नांदेड
८. विभागीय शिक्षण उपसंचालक, बृहन्मुंबई, पुणे, नागपूर, नाशिक, कोल्हापूर, अमरावती.
९. महालेखापाल, महाराष्ट्र-१/२, मुंबई/नागपूर. (लेखा व अनुषंगिता)
१०. महालेखापाल, महाराष्ट्र-१/२, मुंबई/नागपूर. (लेखा परीक्षा)
११. अधिदान व लेखाधिकारी, मुंबई.
१२. निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई.
१३. सर्व जिल्हा परिषदांचे शिक्षणाधिकारी/शिक्षक निरीक्षक, बृहन्मुंबई.

पन्नाद्वारे

१४. कुलसचिव, मुंबई विद्यापीठ, मुंबई
१५. कुलसचिव, पुणे विद्यापीठ, पुणे
१६. कुलसचिव, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
१७. कुलसचिव, डॉ. बाळग्येव आंग्रेकर मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद
१८. कुलसचिव, नागपूर विद्यापीठ, नागपूर.
१९. कुलसचिव, श्रीमती नावीबाई पटेलर ऊकरसी महिला विद्यापीठ, मुंबई.
२०. कुलसचिव, अमरावती विद्यापीठ, अमरावती.
२१. कुलसचिव, उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगांव.
२२. कुलसचिव, स्वाप्ती रामानंद तिर्य मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड
२३. कुलसचिव, यशवंतराव चव्हाण मुक्त विद्यापीठ, नाशिक
२४. कुलसचिव, टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे.

परिशिष्ट "अ"

क्र.	संस्थेचे नाव	मान्यता दिलेल्या परीक्षा	संबंधित परीक्षेसाठी विहित केलेला दर्जा
१.	२.	३.	४.
१.	काशि विद्यापीठ, बनारस	शास्त्री पदवी	बी. ए.
२.	लक्ष्मीबाई कॉलेज ऑफ फिजिकल्स एज्युकेशन, ग्वाल्हेर	बी. पी. ई.	बी. ए./डीप्लोमा इन फिजिकल्स एज्युकेशन
३.	अ) काशी संस्कृत विश्व विद्यालय, वाराणसी ब) बिहार संस्कृत असो. पाटणा व कवेश्वरसिंग संस्कृत विद्यापीठ, दरभंगा	आचार्य शिक्षा/शास्त्री शास्त्री आचार्य शिक्षाशास्त्री	एम. ओ. बी. एड बी. ए. एम. ए. बी. एड
४.	क) राजस्थान शासन ड) बनारस हिंदू विद्यापीठ, वाराणसी इ) लखनौ विद्यापीठ, लखनौ		
५.	मद्रास विद्यापीठ, मद्रास व अज्जमपरुई विद्यापीठ, मद्रास	१) शिरोमणी (पूर्व) २) शिरोमणी (अंतीम)	१) बी. ए. २) बी. ए.
६.	आसाम शासन संस्कृत समिती, गौहाटी	उपाधी	बी. ए.
७.	पैसूर शासन	१) विद्वत् माध्यमा २) विद्वत् उत्तमा	बी. ए. एम. ए.
८.	केरळ शासन	१) शास्त्रपूषण (पूर्व) २) शास्त्र पूषण (अंतीम)	बी. ए. एम. ए.
९.	आंध्र विद्यापीठ, कलटेन	१) विद्या प्रविण (पुणे) २) विद्या प्रविण (अंतीम)	बी. ए. एम. ए.
१०.	पंजाब विद्यापीठ, चंदिगड	१) शास्त्री २) आचार्य	बी. ए. एम. ए.
११.	गुरुकूल, वृंदावन	१) शिरोमणी २) आचार्य	बी. ए. एम. ए.
१२.	केन्द्रीय संस्कृत विद्यापीठ, तिरुपती	शस्त्री (शिक्षा)	बी. एड किंवा बी.टी.
१३.	केन्द्रीय हिंदी शिक्षण मंडळ, आग्रा	१) हिंदी शिक्षण पारंगत (एक वर्षाचा अभ्यासक्रम) २) हिंदी शिक्षण पारंगत	बी. टी./बी. एड एस. टी. सी./

(दोन वर्षांचा अभ्यासक्रम)

टी.डी./डीप्लोमा इन

एज्युकेशन

एम्प्लोमीनेशन

१३. हिंदी साहित्य समेक्षण, अलखबाद

१) उत्तम

२) मध्यम (विशारद)

३) उत्तम (हिंदी साहित्य)

१) एस.एस.सी.

२) बी. ए

३) बी.ए. ऑनर्स

१४. राष्ट्रभाषा प्रचार समिती, वर्धा

१) परिचय

२) काव्य

३) रत्न

१) एस.एस.सी.

२) इंटर (बारावी)

३) बी.ए

१५. दक्षिण भारत हिंदी प्रचार सभा, मद्रास

१) प्रवेशिका

२) विशारद

३) प्रवीण

१) एस.एस.सी.

२) इंटर (बारावी)

३) बी.ए

१६. हिंदी विद्यापीठ, देवधर

१) प्रवेशिका

२) साहित्य भूषण

३) साहित्यालंकार

१) एस.एस.सी.

२) इंटर (बारावी)

३) बी.ए

१७. महाराष्ट्र राष्ट्रभाषा सभा, पुणे

१) प्रबोध

२) प्रवीण

३) पंडीत

१) एस.एस.सी.

२) इंटर (बारावी)

३) बी.ए

१८. हिंदी प्रचार सभा, हैदराबाद

१) विशारद

२) भूषण

३) विज्ञान

१) एस.एस.सी.

२) इंटर (बारावी)

३) बी.ए

१९. बम्बई हिंदी विद्यापीठ, मुंबई

१) उत्तम

२) भाषा रत्न

१) एस.एस.सी.

२) इंटर (बारावी)

२०. गुजरात विद्यापीठ, अहमदाबाद

१) तीसरी

२) विनीत

३) सक्क

१) एस.एस.सी.

२) इंटर (बारावी)

३) बी.ए

२१. आसाम राष्ट्रभाषा प्रयत्न समिती, गौहाटी

१) प्रबोध

२) विशारद

१) एस.एस.सी.

२) इंटर (बारावी)

२२. हिंदूस्थानी प्रचार सभा, मुंबई

१) तीसरी

२) काविल

३) विज्ञान

१) एस.एस.सी.

२) इंटर (बारावी)

३) बी.ए

२३. मैसूर हिंदी प्रचार सभा परिषद, बेंगलोर

१) प्रवेश

२) उत्तम

१) एस.एस.सी.

२) इंटर (बारावी)

२४. केरळ हिंदी प्रचार सभा, त्रिवेन्द्रम

१) प्रवेश

२) भूषण

१) एस.एस.सी.

२) इंटर (बारावी)

२५. मणिपूर हिंदी परिषद्, इम्फल	१) प्रबोध २) विश्वरद	१) एस. एस. सी. २) इंटर (बारावी)
२६. कर्नाटक महिला हिंदी सेवा समिती, बैंगलोर	१) हिंदी उन्मा २) हिंदी भाषा भूषण	१) एस. एस. सी. २) इंटर (बारावी)
२७. मैसूर रियासत हिंदी प्रचार समिती, बैंगलोर	१) राजभाषा २) राजभाषा प्रकाश	१) एस. एस. सी. २) इंटर
२८. दासल ऊलूम देवबन्द, उत्तर प्रदेश	फजील-इ-देओबंद	बी. ओ. (अरेबीक)
२९. दक्षिण भारत हिंदी प्रचार सभा, मद्रास	पारंगत	एम. ए.
३०. माह अस्मातुल एसल्लाह सराई मीर, अममगढ (उ.प्र.)	फजील (अरेबिक)	बी. ए. (अरेबिक)
३१. वंगीय संस्कृत शिक्षा परिषद्, कलकत्ता	सीध	एम. ए. (संस्कृत)
३२. नागपूर विद्यापीठ, नागपूर	१) बी. एम. एड २) एस. एम. एड	१ व २ बी. एड (फक्त ११ वी व १२ वी वर्गात गणीत शिक्षविण्यास पात्र) ३) इवा पदवीसह बी. एड सालेल्लाना माध्यमिक शाळेत शिक्षक पदास पात्र ४) बी. ए./बी. कॉम. बी. एससी बी. ए. (अरेबिक)
	३) बी. एस. इन्स्यू	फक्त ११ वी व १२ वी वर्गात गणी शिक्षविण्यास पात्र
	४) बी. पी. ई.	फक्त ११ वी व १२ वी वर्गात गणी शिक्षविण्यास पात्र
३३. जामितीस सालेहल, मालेगाव	अलिम	फक्त ११ वी व १२ वी वर्गात गणी शिक्षविण्यास पात्र
३४. पुणे विद्यापीठ, पुणे	उच्च शिक्षण पदविका (डिप्लोमा इन टायर एज्युकेशन)	फक्त ११ वी व १२ वी वर्गात गणी शिक्षविण्यास पात्र
३५. मुंबई विद्यापीठ, मुंबई	उच्च शिक्षण पदविका (डिप्लोमा इन टायर एज्युकेशन)	फक्त ११ वी व १२ वी वर्गात गणी शिक्षविण्यास पात्र
३६. शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर	उच्च शिक्षण पदविका (डिप्लोमा इन टायर एज्युकेशन)	फक्त ११ वी व १२ वी वर्गात गणी शिक्षविण्यास पात्र
३७. टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे	ग्रंथपाल विश्वरद	बी. लिं.ब.
३८. गुजराथ व्यायाम प्रसारक मंडळ, राजपिपला, गुजराथ राज्य	डी. पी. एड	बी. पी. एड (बी. एड)
३९. यशवंतराव चव्हाण मुक्त विद्यापीठ, नाशिक	बी. एड	प्राथमिक माध्यमिक निका उच्च माध्यमिक

विद्यापीठे, मानीव विद्यापीठे, ऐच्छिक मान्य शैक्षणिक संस्था
यांनी प्रदान केलेल्या पदव्या / पदविका समकक्षता..

महाराष्ट्र शासन

उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग

पुरक पत्र क्र. समक १०९९/१३४/मशि-१

मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई - ४०० ०३२.

दिनांक ५ एप्रिल, २००३.

पत्र :- १) शासन निर्णय, शिक्षण, क्रीडा व समाज कल्याण विभाग क्र. एल.एल.इ .

१९७१/९८३१९-ऊ, दिनांक १ नोव्हेंबर, १९७१.

२) शासन निर्णय, उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग क्र. समक १०९९/१३४

/मशि-४, दिनांक १४ जून, १९९९.

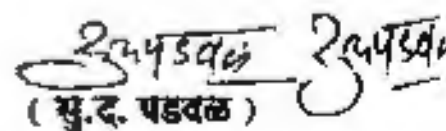
पुरकपत्र

वर अनुक्रमांक २ येथे उल्लेखिलेल्या शासन निर्णय दिनांक १४ जून, १९९९ अन्वये भारतातील ऐच्छिक हिंदी संस्था, ऐच्छिक संस्कृत संस्था यांनी प्रदान केलेल्या परीक्षा /पदव्या /पदविका ना समकक्षता दिल्यासंबंधात १९५० पासून जे शासन निर्णय वेळोवेळी निर्गमित करण्यात आले होते त्यांचे एकत्रीकरण करून विविध समकक्षतांच्या संदर्भात एकच निर्णय निर्गमित करण्यात आला आहे. सदर एकत्रीकरणाच्या वेळी शासन निर्णय, शिक्षण, क्रीडा व समाज कल्याण विभाग क्र. एल.एल.इ . १९७१/९८३१९-ऊ, दिनांक १ नोव्हेंबर, १९७१ च्या परिच्छेद १ मध्ये अनुक्रमांक ६ येथे बम्बई हिन्दी विद्यापीठ, बम्बई या संस्थेची साहित्य-सुधाकर ही परीक्षा बी.ए. ची समकक्ष समजण्यास जी मंजूरी दिलेली आहे तीचा अंतर्भाव झालेला नसल्याचे दिसून येते.

२. उपरोक्त परिस्थितीत शासन निर्णय, उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग क्र. समक १०९९/१३४/मशि-४, दिनांक १४ जून, १९९९ सोबतच्या परिशिष्ट-अ मध्ये अनुक्रमांक ४६ नंतर खालीलप्रमाणे अनुक्रमांक ४७ चा अंतर्भाव करण्यात यावा.

क्र.	संस्थेचे नाव	मान्यता दिलेल्या परीक्षा	समकक्ष परीक्षेसाठी विहित केलेला दर्जा
४७.	बम्बई हिन्दी विद्यापीठ, बम्बई	साहित्य-सुधाकर	बी.ए.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(सु.द. पडवल)

ज्येष्ठ अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

शिक्षण संचालक, उच्च शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.